

Stowarzyszenie Instytut Śląski

Państwowy Instytut Naukowy
Instytut Śląski w Opolu

SPÓR Marek Mazurkiewicz O PAMIĘĆ

Polityczne następstwa
powojennych wysiedleń Niemców
w pozimnowojennych relacjach
polsko-niemieckich
i czesko-niemieckich

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa • Opole 2015

Spis treści

Wykaz najważniejszych skrótów	7
Przedmowa	9
<i>Rozdział I</i>	
Wysiedlenia. Odsun. Wypędzenia	27
1. Proces usuwania ludności niemieckiej z Polski i Czechosłowacji po II wojnie światowej	27
2. Polskie, czeskie i niemieckie różnice w terminologii dotyczącej powojennych masowych przemieszczeń ludności	37
<i>Rozdział II</i>	
Polityczne następstwa powojennych wysiedleń Niemców w polityce zagranicznej RFN, Polski i Czechosłowacji w latach 1949–1989	56
1. Konfrontacja (1949–1969)	56
2. Normalizacja w cieniu międzyblokowej rywalizacji (1970–1989)	69
<i>Rozdział III</i>	
Reorientacja stosunków polsko-niemieckich i czechosłowacko-niemieckich po 1989 roku	84
1. Niemcy w polityce zagranicznej III RP i Czechosłowacji/Republiki Czeskiej	84
2. Polska i Czechosłowacja/Republika Czeska w polityce zagranicznej Republiki Federalnej Niemiec	99
<i>Rozdział IV</i>	
Uwarunkowania historyczne we współczesnych stosunkach polsko- -niemieckich i czesko-niemieckich	108
1. Podstawowe różnice w postrzeganiu wspólnej historii	108
2. Spór o pamięć o powojennych wysiedleniach ludności niemieckiej	130
<i>Rozdział V</i>	
Roszczenia majątkowe obywateli Niemiec wobec Polski i Czech jako problem wzajemnych stosunków	145
1. Upadek bloku wschodniego a działalność niemieckich organizacji wysiedlonych	145
2. Kwestia cywilnoprawnych roszczeń obywateli niemieckich względem Polski i Czech w kontekście akcesji tych krajów do Unii Europejskiej	159

Rozdział VI

Kontrowersje wokół budowy miejsc pamięci powojennych wysiedleń

Niemców 185

1. Centrum przeciwko Wypędzeniom 185

2. „Widoczny znak” 201

3. Inne formy upamiętnienia wysiedleń 222

Zakończenie 228

Aneksy 234

1. Karta Niemieckich Wypędzonych ze Stron Ojczyźnych
(tłumaczenie polskie) 234

2. Orędzie biskupów polskich do ich niemieckich braci w Chrystusowym
Urzędzie Pastorskim Konferencji Episkopatu Polski (fragmenty) . . . 235

3. Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną
Niemiec o potwierdzeniu istniejącej między nimi granicy
z 14 listopada 1990 r. 238

4. Przemówienie ministra spraw zagranicznych
Władysława Bartoszewskiego wygłoszone podczas specjalnej
sesji Bundestagu i Bundesratu w Bonn w dniu 28 kwietnia 1995 r.
(fragmenty) 240

Bibliografia 245

Streszczenie 266

Shrnutí 268

Zusammenfassung 272

Indeks osobowy 277